

Yetişkin Eğitimi Bağlamında “Her Çocuk Özeldir” Filminin Usta Öğretici Adaylarının Çırak Yetiştirme Anlayışına Etkisi

The Effects of The Movie, “Every Child Is Unique”, on The Perceptions of Qualified Instructor Nominees About Apprentice Training as for Adult Education Program

Ahmet KESİCİ^a

^a Siirt Milli Eğitim Müdürlüğü

Öz

Çıraklık eğitimi geleneksel yöntemlerle yapılan mesleki bir eğitimidir. Çıraklık eğitim sisteminde erken yaşlarda bir ustanın yanına verilen çocukların iş içinde mesleki eğitim alarak o meslekte uzmanlaşması sağlanır. İş yerinde çırakların eğitiminden usta öğreticilik kursu alan ustalar sorumludur. Bu çalışmada “Her Çocuk Özeldir” filminin ustaların çırak eğitimi anlayışları üzerindeki etkileri incelenmiştir. 2014 yılının Mart ve Nisan aylarında Siirt Atlas Jet Mesleki Eğitim Merkezi’nde açılan iki usta öğreticilik kursuna katılan 34 usta öğretici adayı araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması ile yapılan çalışmada Mart ayında usta öğreticilik kursuna katılan 15 katılımcıya film izletilmeden önce, çırak öğrencilerinin eğitimi ile ilgili görüşleri yarı yapılandırılmış bir ölçme aracı ile belirlenmeye çalışılmıştır. Film her iki usta öğreticilik kursuna katılan katılımcılara izletilmiştir. Daha sonra katılımcılara filmin çırak öğrencilerin eğitimi konusunda kendilerini nasıl etkilediği ile ilgili görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz ve içerik analizi ile incelenmiş ve birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda “Her Çocuk Özeldir” filminin, ustaların çırak öğrenci yetiştirme anlayışı üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Abstract

Apprenticeship training has been performed in terms of traditional methods. The apprentices who start working at an early age alongside the qualified instructors are supposed to specialize within their profession by acquiring the necessary skills during the job training. The qualified instructors having taken the related training courses are in charge of training those apprentices. This study aimed to analyze the perceptions of some instructors about apprentice training by using the movie “Every Child is Unique.” The participants were 34 qualified instructor nominees who attended two qualified instruction courses held in March and April 2014 at Siirt Atlas Jet Vocational Training Center. As a methodology, action research, one of the qualitative research methods, was applied and 15 of the participants were asked in semi structured interviews about what they thought of the training of their apprentices without being shown the movie. The movie was shown to both groups having attended the course. After that the participants were requested to provide their opinions in written form about how their perceptions of apprentice training were affected by the movie. The findings were analyzed and compared according to the descriptive and content analysis. It was concluded that the movie “Every Child is Unique” had positive impact on the perceptions of participants about apprentice training.

Anahtar Kelimeler

eğitimde film kullanımı
yetişkin eğitimi
çıraklık

Keywords

using movies in education
adult education
apprenticeship

Extended Abstract

It is aimed at apprenticeship training system to prepare the adolescences starting to work at early ages with the necessary vocational training on the job. The qualified instructors who are accredited with the related courses or qualifications are responsible for the training of those apprentices. The ones who own craftsmanship status attend a 40 hour work pedagogy course which includes vocational training, methods and techniques and get their degree as a qualified instructor. The studies conducted in the literature show that the apprentices in the system generally become drug addicts, alcoholics, and are under risk of sexual abuse living in bad physical and health conditions (Öner, Şaşmaz, Buğdaycı & Kurt, 2005; İlhan, Demirbaş & Doğan, 2005; Tomak, Elmacıoğlu, Coşkun & Pekşen, 2009). For the bad results mentioned above, the qualified instructors share a big responsibility to keep those young people away from bad habits or conditions as they work with them very long hours. The courses for those instructors are of great importance as well. The sense of liability and responsibility are very important elements in such courses as the apprentices must be approached with great care in terms of both their vocational instruction and individual improvement and health issues. In the qualified instruction courses which is also called as adult training courses, the activities or methods to be followed must be chosen very carefully in order not to bore the participants. The movies might be regarded as good references in adult training programs. In this study, the perceptions of qualified instructors in terms of apprenticeship system was evaluated by means of “Every child is unique” movie.

“Every child is unique” is an Indian movie which tells about a primary school child’s life, called Işhan. Işhan has got difficulties in reading and writing. Everybody in his neighborhood think that he has got such problems as he is very lazy and naughty. After a while, he was sent to a boarding school. Initially his problems remained the same at this new school. Moreover Işhan got more introvert with the impact of departing from his family. An art teacher appointed later to that school managed to start mutual communication with Işhan and finally diagnosed him with dyslexia. He gives private education to the boy. This was directly reflected to the child’s general wellbeing at the school and he became a more self confident and successful student.

The participants of the study were 34 qualified instructors who attended a course in Vocational Training Center in Siirt for two times one in March and the other is in April 2014. The study has been conducted according to action research method, a qualitative one. 15 of the participants were given a semi structured interview without watching the movie who were asked about their perceptions about apprenticeship training. The movie was shown to the both courses later on. The participants has given their opinions on how the movie affected their perceptions of apprentice training in written forms. The answers were evaluated according to descriptive analysis and content analysis and they were compared with each other.

The movie was shown in the classrooms. The class was darkened by the curtains and the movie was reflected onto the whiteboard by overhead projector. Although the movie had Turkish subtitles, the dubbed version was accompanied by digital sound system. There was a 15 minute break after the first part of the movie, 1hour 21 minutes and the second part lasted 1 hour 15 minutes. The participants were observed while they were watching the movie and two participants were exempted from the analysis who were not paying attention to the movie. The rest were seen to have watched the film very carefully. Great silence was dominant during the session. During the sentimental scenes of the movie, the participants were observed to have the likely mood of those emotional outcomes. Furthermore during the funny or comic scenes of the movie, the participants were seen as smiling or even some of them laughing. After the movie a great majority of the participants expressed their satisfaction of having the opportunity to have watched that movie.

15 participants without watching the movie had a tendency of evaluating the apprenticeship training system in terms of job centered and commonly shared norms. They seemed to express their opinions of the system with publicly approved comments or simple sentences. They expressed an ideal relationship between the instructor and the apprentice. It was understood that those participants evaluated the training by giving importance to only societal values and the necessities of the related work, not mentioning about the other aspects of the education system. They had a teacher centered approach to the training system. It was also concluded that the instructors had a tendency to be too bossy and disregard the requests or educational necessities of their students.

The impact of the movie on the participants might be summarized as; The families of those apprentices play a great role in their education. The objective of apprentice training must be to gain that individual. This objective might be achieved by the qualified instructors who try to get to know the child, establish a healthy relationship with him, has an awareness of how important and sensitive such training is, does not show any kind of physical or

psychological pressure, allocates his time to them and takes care of them.

The participants' perceptions after watching the movie were opposite the ones before watching it resulting in a more understanding and paying attention to the apprentices' needs. They appeared to evaluate the situation more deeply after watching the movie. They started talking about their responsibilities more openly and used less clichés about their duties. They appeared to be talking about family, getting to know the apprentice, gaining him all of which they did not talk about before watching the film. They expressed their opinions of what an educator must be like, which they had never talked about before. They maintained that educating a child includes great attention, care, allocation of time all of which should be taken into consideration with great care and sensitivity. They appeared to express their ideas against having a physical or psychological pressure more strictly after watching the movie.

From all of the things mentioned above, it might be concluded that the movie "Every child is unique" had a positive impact on the participants. It can be used in qualified instructors training programs. Moreover it is advisable for the movie to be used in teacher training programs of primary schools, preschool education, private schools, the teachers working under Ministry of Justice and Ministry of Family and Social Policies. Using movies in adult training programs might be of great help as for the ones who generally tend to get bored easily, feel very tired on account of workload, not being interested in activities like reading, having some social fears of being laughed at or mocked among the people, not interested in the related subject at all. Similar studies with other related movies would be useful and then they are added to the curricula. However the usage of movie in education programs should be planned very carefully beforehand and the reflection of the movie to the program should be debated or discussed by the related authorities. Films having educational contents need to be shot and released at the benefit of stakeholders of the educational program. The scenarios of such movies should be prepared in cooperation with the educators.

1. Giriş

Ülkemizde çeşitli yaş ve seviyelerde mesleki eğitim hizmetleri sunan eğitim kurumları bulunmaktadır. Bunlardan biri olan mesleki eğitim merkezleri; örgün eğitim içinde tanımlanmayan, yapılandırılmış eğitim programları olan ve mesleki eğitim hizmeti veren yaygın eğitim kapsamındaki kurumlardır (Erdamar, 2011). Bu kurumlar, anne ve babaları tarafından bir ustanın yanında meslek öğrenmek için verilen ve çırak olarak adlandırılan çocukların önce kalfalığa ardından da ustalığa terfi ettirildiği çıraklık sisteminin yürütüldüğü kurumlardır (Altay ve Üstün, 2011).

Çocukluk ile erişkinlik arasındaki fiziksel, cinsel, sosyal ve psiko-sosyal geçiş döneminde olan çıraklarda, büyüme ve gelişme diğer dönemlerden daha hızlıdır. Çocukların bu dönemde çalışmaya başlaması Türkiye için önemli sorunlardan biridir (Tomak, Elmacıoğlu, Coşkun ve Pekşen, 2009). Mesleki eğitim merkezleri; küçük yaşta çalışmak zorunda kalan çocuklara asgari düzeyde ortak genel kültür kazandırmak, iş içinde aldıkları pratik eğitimlerini teorik eğitimle desteklemek, çalışırken ezilmelerini ve sömürülmelerini önlemek için geliştirilmiş kurumlardır (Abay, 2002).

Mesleki eğitim merkezlerinin işleyişi 3308 sayılı *Mesleki Eğitim Kanunu* ile düzenlenmiştir. Bu kanunun 3. Maddesinin f bendinde “Bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bunları mal ve hizmet üretiminde iş hayatınca kabul edilebilecek standartlarda uygulayabilen; üretimi planlayabilen; üretim sırasında karşılaşılabilecek problemleri çözümleyebilen; düşüncelerini yazılı, sözlü ve resim ile açıklayabilen; üretimle ilgili pratik hesaplamaları yapabilen kişi” usta olarak tanımlanmıştır. Aynı kanuna göre ustalık unvanına sahip olanlar mesleki eğitim, yöntem ve teknikleri ile ilgili konuları kapsayan 40 saatlik iş pedagojisi olarak usta öğretici unvanı kazanırlar. Usta öğreticiler işyerindeki çırak ve kalfaların eğitiminden sorumludurlar.

Literatürde çırak öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalar çırakların alkol, uyuşturucu madde, olumsuz sağlık şartları, fiziksel ve cinsel istismar açısından risk altında olduklarını ortaya koymuştur. Samsun Çıraklık Eğitim Merkezi’nde çırakların iş yerinde istismar edilme durumunu belirlemek için yapılan bir araştırmada çırakların 156’sı (% 78) sözlü şiddet, 170’i (% 85) fiziksel şiddet, 149’u (% 74.5) da cinsel şiddet gördükleri belirlenmiştir (Turla, Tomak ve Pekşen, 2009). Mersin Mesleki Eğitim Merkezi’nde alkol ve madde kullanma prelevansına etki eden risk faktörlerini incelemek amacıyla 450 çırak üzerinde yapılan bir araştırmada çıraklar arasında en az bir defa sigara, alkol ve illegal madde deneme prevelansının sırasıyla % 45.7, % 39.1 ve % 4.2 olduğu saptanmıştır. Araştırmada çırakların sigara, alkol ve illegal madde denemesi ile aile ve iş yerindeki ortam arasında sıkı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Öner, Şaşmaz, Buğdaycı ve Kurt, 2005). Çırakların alkol kullanım yaygınlığını belirlemek amacıyla Ankara’da çıraklık eğitimine devam eden 581 öğrenci ile yapılan bir araştırmada yaşam boyu alkol kullanma yaygınlığı % 37.3, bir kereden fazla alkol kullanım yaygınlığı ise % 24.3 olarak bulunmuştur. Alkol kullanım öyküsü olanların % 10’u son 1 yıldan beri alkol kullanmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir (İlhan, Demirbaş ve Doğan, 2005). Samsun Çıraklık Eğitim Merkezi’ne devam eden çırakların beslenme alışkanlıklarının saptanması ve beslenme düzeylerinin kabul edilen standartlarla karşılaştırılması amacıyla yapılan bir çalışmada çırakların % 44.6’sında enerji tüketim yetersizliği tespit edilmiştir. Ayrıca yağ, karbonhidrat, lif, A vitamini, tiamin, piridoksin, C vitamini ve kalsiyum tüketim yetersizliğinin % 50’nin üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tomak ve diğerleri, 2009).

Yukarda sayılan araştırmalar çırakların alkol, madde kullanımı, fiziksel ve cinsel istismar ile olumsuz sağlık şartları açısından risk altında olduklarını ortaya koymuştur. Çırakları bu olumsuzluklardan uzak tutmak için onların iş yerindeki mesleki eğitimlerinden sorumlu olan, günlerinin büyük bir kısmını yanlarında geçirdikleri usta öğreticilere büyük görevler düşmektedir. Bu nedenle usta öğreticilik kursları büyük bir önem taşır. Bu kurslarda çırak yetiştirmenin önemli bir sorumluluk gerektirdiği, çırakların mesleki eğitimlerinin yanında kişilik gelişimi ve sağlık konularında da hassas olmaları konusunda bilinçlendirilmesi açısından oldukça önemlidir.

Günümüzde bilgi birikiminin kartopu gibi sürekli büyümesi hayatın her alanında değişimlere neden olmaktadır. Bu değişime ayak uydurmak diğer bir deyişle çağdaş kalmanın yolu yaşam boyu eğitimden geçer (Miser, 2002). Dolayısıyla yetişkinlerin eğitimi büyük önem arz eder. Sorumluluk alabilen, kimlik duygusu oluşmuş, kendi kararlarını alan özerk bireyler yetişkin olarak nitelendirilmektedir (Özdemir, 2003). Bu nedenle ustalık vasfını kazanmış olan bireyler yetişkin olarak kabul edilebilir. Ustalara verilen usta öğreticilik kursu da yetişkin eğitimi kapsamında değerlendirilebilir.

Yaşam boyu eğitim ilkesine dayanan yetişkin eğitimi; yetişkinlerin sahip oldukları yeteneklerini geliştirmelerine, mevcut bilgilerinin artırmalarına ve mesleki yeterliklerini iyileştirmelerine olanak sağlayan sistemli ve düzenli eğitim süreçlerini ifade eder (Yazar, 2012). Knowles (1980) yetişkinlerin farklı öğrenme yaşantıları olduğunu, çocuklardan farklı öğrendiklerini ayrıca onları öğrenmeye iten güdülerin de çocuklardan farklı olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle yetişkin eğitiminin çocuklara verilen eğitimden farklı olması gerektiğini iddia etmiştir. Buna göre yetişkinlere verilecek eğitim, yetişkinlerin önceki deneyimlerine dayandırılmalıdır. Bu görüşler Androgoji olarak kavramsallaştırılmıştır (Knowles,

1980). Çeşitli sorumluluklar üstlenmeleri, bağımsız olmaları ve gelişim özellikleri gibi nedenler, yetişkinlerin öğrenmelerini engeller. Bu nedenle yetişkin eğitiminde yetişkinlerle ilgili aşağıda belirtilen hususlar göz önüne alınmalıdır (Yayla, 2009);

1. Gülünç olma, alay edilme, başaramama ve sınav gibi nedenlerden kaynaklanan korkular.
2. Yorgunluk, işitememe gibi fiziksel sorunlar,
3. Yetişkinlerin; güdülenmemiş olması, sürekli dinlemek zorunda kalmaları, anlatılanı anlayamama, zamanın boşa harcandığı ile ilgili düşünceler,
4. Konuların sıkıcı ve iyi düzenlenmemiş olması.

Yukarıda belirtilen sorunlar göz önüne alındığında, yetişkin eğitiminde anlatım, okuma, yazma vb. klasik öğretim yaklaşımlarına sıklıkla yer verilmesinin uygun olmadığı söylenebilir. Yetişkinlere verilecek eğitimlerin etkili olabilmesi için katılımcıları sıkmayacak ve onların keyif alacakları yöntemler kullanılmalıdır. Bu nedenle yetişkin eğitiminde öğrenmeyi olumsuz etkileyen engellerin aşılması ve verimliliğin artırılmasında sinema filmlerinden yararlanılabilir.

Filmler günümüzde oldukça etkili bir hikâye anlatım aracıdır (The F.I.L.M. Project, 2015). Görüntü, ses ve hareket öğelerini bir arada kullanabilmeyi sağlayan teknik özelliklere sahiptirler. Bu özellikler filmlere sosyal olguları, düşünceleri ve duyguları aktarabilme olanağı sağlar (Kaya ve Çengelci, 2011). Filmler; düşünceleri, olay ve olguları aktarıırken aynı zamanda izleyicide heyecan, sevgi, öfke, can sıkıntısı vb. duygular hissettirir (Berk, 2009). Bu özellikler nedeniyle filmlerle öğrencilerin kısa sürede karmaşık ve anlaşılması zor olan konuları zevk alarak öğrenebilecekleri düşünülmüştür (Yakar, 2013). Görsel ve işitsel olarak öğrenilen bilgilerin kalıcılığı daha fazladır. Çünkü bilginin hafızada görüntülü ve sözel olarak birlikte kaydedilmesi hatırlanmasını kolaylaştırır (Engert ve Spencer, 2009). Bu nedenle film makinesinin icadından hemen sonra (17. Yüzyılın sonundan itibaren) filmler ABD’de askerlerin eğitimi amacıyla kullanılmış ve olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Elde edilen olumlu sonuçlar filmlerin eğitimde daha çok kullanılmasına neden olmuştur. Bu amaçla Amerika ve Avrupa’da sinema filmi araştırma heyetleri kurulmuş, filmlerin eğitime sağladığı yararlar ve sınırlılıklarını tespit eden araştırmalar yapılmış, eğitim filmleri üreten şirketler kurulmuş, film katalogları hazırlanmış, öğretmen el kitapları basılmış, konuyla ilgili akademik toplantılar düzenlenmiştir. Dahası film kütüphaneleri kurularak öğretmen ve öğrencilerin ödünç olarak film temin edebilecekleri sistemler geliştirilmiştir (Yakar, 2013).

Yapılan araştırmalarda filmlerin eğitimde kullanılmasının olumlu sonuçları olduğu belirlenmiştir. Örneğin Dressel filmlerinin uyuşturucu kullanımı, ırkçılık gibi sosyal problemlerle ilgili anlayış oluşturmaya kolaylaştırdığı belirlenmiştir (Kaya ve Çengelci, 2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını geliştirmede eğitim içerikli filmlerin olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kaşkaya, Ünlü, Akar ve Sağır, 2011). Psikolojik danışma kuramlarının öğretiminde, yabancı dil öğretiminde ve dil becerilerinin geliştirilmesinde filmlerin olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir (Yılmaz ve Diril, 2015; Tümlü ve Acar, 2014). Belgesel filmlerinin sosyal bilgiler dersi başarısı üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bektaş-Öztaşkın, 2013). Filmler yetişkin eğitiminde de kullanılmaktadır. Örneğin Nijerya’da okuma yazma bilmeyen yetişkinler üzerinde yapılan bir çalışmada film ile yapılan eğitimin katılımcıların HIV ve AIDS hastalığı konusunda bilgilenmeleri üzerinde oldukça etkili olduğu tespit edilmiştir (Osaigbovo ve Wood, 2013).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, “Her Çocuk Özeldir” filminin usta öğreticilik eğitimi alan ustaların çırak eğitimi anlayışı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla ilk olarak ustaların çırak yetiştirme konusundaki görüşleri belirlenmiştir. Sonra, tüm katılımcılara film izletilmiş ve filmin çırak öğrencilerin eğitimi konusunda kendilerini nasıl etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak film izlemeden önceki görüşler ile film izletildikten sonraki görüşler birbirleri ile karşılaştırılmıştır.

Her Çocuk Özeldir

Bir Hint yapımı olan “Her Çocuk Özeldir” filmi, ilkökul çağındaki İşhan isimli öğrencinin yaşam hikâyesini konu alır. İşhan öğrenme ve yazma sorunu yaşamaktadır. Çevresinde olan herkes bu sorunlarının İşhan’ın tembelliğinden ve haylazlığından kaynaklandığını düşünmektedir. Bir süre sonra İşhan, babasının nüfuzlu tanıdıkları sayesinde bir yatılı okula gönderilir. Ancak ilk zamanlar burada da işler değişmemiştir. Hatta ailesinden ayrılmasının etkisi ile İşhan içine daha fazla kapanmıştır. Bu sırada okula yeni bir resim öğretmeni atanır. Bu öğretmenin öğrenme ve öğretme yaklaşımı oldukça farklı ve dikkat çekicidir. Okula yeni atanan resim öğretmeni okuldaki bütün çocukların kalbini kazanır. Fakat İşhan ile iletişim kuramaz. Bu durum öğretmenin dikkatini çeker. Çok geçmeden iletişim kurmayı başarır ve onda disleksi sorunu olduğunu anlar. Bunun üzerine İşhan’la özel olarak ilgilenir. Bu ilgi, İşhan’ın ders durumuna olumlu olarak yansır. Böylece İşhan, özgüvenli ve başarılı bir çocuk olur (Dünya sineması, 2017).

Disleksi; dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yürütme, matematik yeteneklerinin kazanılması ve kullanılmasında önemli güçlüklerle kendini gösteren bir öğrenme bozukluğudur. Zihinsel gelişimleri henüz tamamlanmadığı için ilkökula başlayan disleksili çocuklar; okuma, yazma ve matematiksel işlemleri kavramada zorluk çekerler (Bilkent Üniversitesi Sağlık Merkezi, 2015). Sembolik düzeyde bir fonksiyon bozukluğu olan disleksinin zekâ geriliğiyle bir ilişkisi yoktur. Hatta disleksili çocukların parlak bir zekâyâ sahip oldukları, ancak okuma ve yazma ile ilgili, sınırlı bir bozuklukları (sağdan sola okuma, yanlış okuma, okuduğunu anlamama, yanlış yazma, harflerin yerini değiştirme, ayna yazısı gibi) olduğu belirtilmiştir (Bingöl, 2003).

2. Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması modeli ile gerçekleştirilmiştir. Eylem araştırması uygulamaya odaklı bir araştırma modelidir (Creswell, 2012). Eğitimde yaşanan problemlerin çözümünde kullanılır. Uygulamayı geliştirmenin bir yolu olarak kabul edildiğinden dolayı eğitimde kullanımı oldukça popüler bir yöntemdir (Glesne, 2013). Eylem araştırması, belli bir yöntemin öğrenciler üzerinde olumlu veya olumsuz etkilerini belirlemek için kullanılabilir (Uzuner, 2005). Eğitimciler eylem araştırması ile karşılaştıkları problemleri yansıtarak konu ile ilgili veriler toplar, değerlendirir ve elde ettiği sonuçlar doğrultusunda uygulamalarını geliştirirler (Creswell, 2012). Eylem araştırması; sorunun tanımlanması, eylem planının hazırlanması, planın uygulanması, gözlem ve değerlendirme-yansıtma olmak üzere dört aşamalı döngüsel bir süreçten oluşur (Bal ve Doğanay, 2014).

Araştırma süreci problemin tanımlanması ile başlamıştır. Usta öğreticilik kurslarında katılımcıların derslere katılmalarının düşük olduğu gözlenmiştir. Katılımcılarla bire bir yapılan görüşmelerde haftanın altı günü çalıştıklarını, dinlenmeleri gereken günde eğitime katıldıklarını, derslerde iş ve aile ile ilgili sorunlarını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca usta öğretici adayları ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde ustaların, çırakların ilgi ve ihtiyaçlarını önemsemedikleri, işi merkeze alan bir eğitim anlayışına sahip oldukları belirlenmiştir. Bu durum, küçük yaşta iş hayatına atılan çocukların eğitimi açısından sorun olarak değerlendirilmiştir. Bunu sorunları aşmada usta öğreticilik kurslarında sinema filmlerinin faydalı olacağı düşünülmüş ve “Her Çocuk Özeldir” filminden yararlanılması planlanmıştır (sorunu tanımlama ve eylem planı). Film, usta öğreticilik eğitiminde katılımcılara izletilmiştir (uygulama). Uygulama sürecinde gözlemler yapılmış, katılımcıların film ile ilgili görüşleri ve çırak yetiştirme anlayışlarına ne gibi etkileri olduğuna yönelik görüşleri alınmıştır (gözlem). Son olarak toplanan veriler çözümlenerek filmin usta öğretici adaylarının çırak yetiştirme anlayışını geliştirmede etkili olup olmadığı tespit edilmiştir (değerlendirme-yansıtma).

Çalışma Grubu

Bu çalışma, 2014 yılında Siirt Atlas Jet Mesleki Eğitim Merkezinde Mart ve Nisan aylarında açılan usta öğreticilik kursuna katılan 34 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar iki grup halinde eğitime alınmıştır. Mart ayında usta öğreticilik kursuna 15, Nisan ayında ise 19 kişi katılmıştır. Katılımcıların mesleklerine göre dağılımı Tablo 1 ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. Mart ayı usta öğreticilik kursu katılımcı sayıları ve meslekleri

Grup	Meslek	Kişi sayısı
1. Grup	Aşçı	3
	Erkek berberi	2
	Oto mekaniker	1
	Kuaför	7
	Makine nakışçısı	1
	Lastik tamircisi	1
	Toplam	15

Tablo 2. Nisan ayı usta öğreticilik kursu katılımcı sayıları ve meslekleri

Grup	Meslek	Kişi sayısı
2. Grup	Erkek berberi	5
	Kuaför	4
	Aşçı	1
	Oto döşemeci	1
	Kaynakçı	1
	Elektrikçi	3
	Oto elektrikçi	1
	Elektrikçi ev aletleri tamircisi	1
	Çam şekillendirmeci	1
	El sanatları	1
	Toplam	19

Uygulama

Film, katılımcılara sınıfta izletilmiştir. Sınıf perdelerle karartılmış projeksiyonla beyaz tahtaya yansıtılmıştır. Türkçe altyazılı olmasına rağmen hoparlörlerle ses düzeni sağlanmıştır. Filmin 1 saat 21 dakika süren birinci kısmı izletildikten sonra 15 dakika ara verilmiştir. İkinci kısmı 1 saat 15 dakika sürmüştür. Katılımcılar filmi izlerken gözlenmiş ve filmle ilgilenmediği tespit edilen bir katılımcının görüşleri değerlendirmeye alınmamıştır. Diğer katılımcıların ise filmi dikkatlice izledikleri gözlenmiştir. Film seyredilirken sınıfta büyük bir sessizlik hâkim olmuştur. Filmin duygusal sahnelerinde katılımcıların yüzlerinde duygusal ifadeler gözlenmiş, komik yerlerinde ise katılımcıların yer yer tebessüm ettikleri bazen de sesli bir şekilde güldükleri gözlenmiştir. Filmin sonunda birçok katılımcı bu filmi izlediğinden dolayı memnuniyetini ifade etmişlerdir. Hatta katılımcıların bir kısmı filmi alarak ailelerine izleteceklerini belirtmişlerdir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada öncelikle ustaların çırak eğitimi konusundaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla; çırak ile usta arasında nasıl bir ilişki olması gerektiği, çırak ile ustanın birbirlerine nasıl davranması gerektiği, ustaların çırakları işe alırken neye dikkat etmeleri gerektiği ve çıraklara nasıl meslek öğretilmesi gerektiği ile ilgili beş sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir veri toplama aracı hazırlanmıştır. Hazırlanan veri toplama aracı sadece Mart ayında usta öğreticilik kursuna katılan 15 katılımcıya film izletilmeden önce uygulanmıştır. Daha sonra film her iki gruptaki katılımcılara izletilmiştir. Film izletildikten sonra katılımcılara, filmin çırak eğitimi ile ilgili görüşleri üzerinde ne gibi etkileri olduğu sorularak görüşlerini yazılı olarak açıklamaları istenmiştir. Her iki grupta bulunan 34 katılımcının verdikleri cevaplar birlikte değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geliştirilmesi sürecinde usta öğreticilik kursunda görev alan, Her Çocuk Özeldir filmini izlemiş iki öğretmen ile eğitim bilimleri alanında çalışan bir akademisyenin görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda veri toplama araçlarına son şekli verilmiştir.

Katılımcılardan toplanan veriler iki aşamada analiz edilmiştir. Öncelikle Mart ayında usta öğreticilik kursuna katılan 15 katılımcının filmi izlemeden önceki çıraklık eğitimi hakkındaki görüşleri analiz edilmiştir. Daha sonra her iki gruptaki katılımcıların filmi izledikten sonra çırak eğitimi anlayışlarında ne gibi etkileri olduğu konusundaki görüşleri analiz edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi ve betimsel analiz ile incelenmiştir. Betimsel analizde amaç, elde edilen verileri düzenlenmiş ve yorumlanmış şekilde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla katılımcıların görüşleri sık sık doğrudan aktarılır. İçerik analizinde ise katılımcıların görüşleri önce kodlara ayrılır. Daha sonra elde edilen kodlar kendi aralarında karşılaştırılarak temalar oluşturulur (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Toplanan verilerin analizi yapılmadan önce Mart ve Nisan ayında kursa katılan birer katılımcıya yazdıklarından anlaşılan ile katılımcıların kastettiklerinin teyidi yapılarak çalışmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Veriler, araştırmacı ile usta öğreticilik eğitiminde görev yapan ve filmi izlemiş bir meslek öğretmeni ile birlikte kodlanmıştır. Kodlama sürecinde ihtilafa düşülen durumlarda; usta öğreticilik kursunda görev yapan, filmi izlemiş başka bir öğretmenin görüşlerine başvurulmuş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan kodlamaların güvenilirliğini belirlemek amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) bağıntısı kullanılmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucu katılımcıların çırak yetiştirme anlayışına etkisinin belirlenmesi amacıyla kullanılan veri toplama aracı için güvenirlilik; 1. soruda 0.93; 2. soruda 0.91; 3. soruda 1.00; 4. soruda 0.83 ve 5. soruda 0.90 olarak hesaplanmıştır. Filmin çıraklık eğitimi üzerindeki etkisini belirlemek için yapılan kodlamalarda güvenirlilik 0.85 olarak belirlenmiştir.

3. Bulgular

Mart ayında usta öğreticilik kursuna katılan katılımcılara film izletilmeden önce çıraklık eğitimi ile ilgili görüşleri beş soruda belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen görüşler için içerik analizi yapılmıştır. Katılımcıların “Usta ile çırak arasında nasıl bir ilişki olmalıdır?” sorusu verdikleri cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Usta ile çırak arasında nasıl bir ilişki olmalıdır? Sorusuna verilen cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları

Tema	Kod	Frekans
Değer	Sevgi	9
	Saygı	9
	Kırcı olma, tatlı dil	3
	Disiplin	2
	Dürüstlük	1
	Uyum	1
	Birlik ve beraberlik	1
	Hoşgörü	1
Çalışma anlayışı	Ustanın sürekli gözlenmesi	1
	Ustanın örnek olduğu ile ilgili farkındalık	1
	İstişare	1
	İlişkilerde belli bir mesafe	1

Tablo 3’te görüldüğü üzere çırak ile usta arasındaki ilişkilerin nasıl olması gerektiği konusunda katılımcıların görüşleri, ahlaki değerler ve çalışma anlayışı şeklinde iki temada toplanmıştır.

Araştırmada katılımcılara sorulan “Usta çırağına nasıl davranmalıdır?” soruna verdikleri cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Usta çırağına nasıl davranmalıdır? Sorusuna verilen cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları

Tema	Kod	Frekans
Davranış	Tatlı dil	3
	Kibar	1
	Güler yüz	1
	İyi davranmalı	3
	Kırcı olmamalı	3
	Çok fazla kızmamalı	1
	Gerektiği yerde kızmalı	1
	Aradaki mesafeyi koruma	1
	Baskı kurmamak	2
	Değer	Sevgi ve saygı
Hoşgörü		1
Ahlak kuralları dışına çıkmamak		1
Mesleki sorumluluk	İyi bir öğretici olmalı	1
	Mesleği sevdirmeli	1
	Yanlış yaptığında onu uyarmalı	1

Tablo 4’te görüldüğü üzere katılımcıların çıraklara nasıl davranmaları gerektiği konusundaki görüşleri davranış, değer ve mesleki sorumluluk olarak üç tema altında toplanmıştır.

Araştırmada “Çırak ustasına nasıl davranmalıdır?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Çıracı ustasına nasıl davranmalıdır? Sorusuna verilen cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları

Tema	Kod	Frekans
Değer	Saygı	12
	Sadakat	1
	Dürüstlük	1
Davranış	İyi dinleyici	2
	Güler yüz	2
	İşinde özen	3
	Söyleneni yapma	4

Tablo 5’te görüldüğü üzere ustaların çıraklarından beklentileri değer ve davranış olmak üzere iki temada toplanmıştır.

Katılımcıların “Bir usta olarak yanınızda çalışmak isteyen bir kişinin hangi özelliklerine dikkat edersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Bir usta olarak yanınızda çalışmak isteyen bir kişinin hangi özelliklerine dikkat edersiniz? Sorusuna verilen cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları

Tema	Kod	Frekans
Fiziksel	Konuşma	2
	Güler yüz	2
	Fiziki özellikler	1
	Temiz olma	4
Davranışsal	Hal ve hareket	4
	Doğru, dürüst ve terbiyeli olma	3
	Kötü alışkanlıklarının olmaması	1
	Güven	1
Çalışma ahlakı	Düzenli	4
	Pratik	2
	İşini sevmeye ve istekli yapma	3
	El becerisi	3

Tablo 6’da görüldüğü üzere katılımcılar yanlarında çalıştırmak istedikleri çıraklarla ilgili beklentileri fiziksel özellikler, davranışlar ve iş alışkanlıkları olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

Araştırmada “Çırağınza mesleğinizi nasıl öğretirsiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Çırağınza mesleğinizi nasıl öğretirsiniz? Sorusuna verilen cevaplar için yapılan içerik analizi sonuçları

Tema	Kod	Frekans
Yöntem	İşi pratik bir şekilde yapmayı öğretim	2
	Beni izlemesini söylerim	5
	Yanımda durup bana yardım etmesini söylerim	1
	İşin püf noktalarını öğretirim	1
	Ona işi verip gözlerim	3
	Bildiklerimi anlatırım	5
Mesleki değerler	Önce mesleği sevdirim	1
	Araştırmacı olacak şekilde yetiştiririm	1
	İnsanlara nasıl davranılacağını öğretirim	1

Tablo 7’de görüldüğü üzere katılımcılar mesleklerinin nasıl öğretileceği ile ilgili görüşleri yöntem ve mesleki değerler olmak üzere iki tema altında toplanmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcıların çıraklık eğitimi ile ilgili görüşleri için birkaç örnek aşağıda verilmiştir.

“Öncelikle saygılı olmalı. Güler yüzlü olması lazım. Ustasını dikkatli dinlemeli.”

“(Çırağın) el becerisine, başka yerde çalışmış olmasına, o işle ilgili ne kadar bilgisi var. Terbiyesine hal ve hareketlerine (bakarım).”

“Öncelikle ona hep beni izlemesini söylerim onun yanımda bulunmasını ve beni gözlemlemesini söylerim.”

“Sevgi, saygı ve dürüstlük.”

“Usta ve çırak arasında en güzel ilişki sevgi ve saygıdır...”

“(usta) bir işi güzel bir dille anlatması lazım.”

“(Çırak) bilmişlik yapmaması lazım.”

“(çırağın) özellikle hal ve hareketlerine, saygısına konuşmasına, davranışlarına bakarım.”

“Ustanın başta bir eğitmen ve örnek bir insan olduğunu bilmesi lazım.”

“Usta başta mesleği sevdirmesi ve (çırağı) fazla sıkıştırmaması lazım.”

“Hata yaptığı zaman hemen yüzüne vurmamak lazım.”

“Saygı ve sevgi ilişkilerimizin olmasına dikkat ederim. Bunun yanında bildiğim bilgileri olduğu gibi çırağma öğretirim.”

Katılımcılar filmi izledikten sonra, filmde etkilendikleri hususlar ve bu filmin çırak yetiştirme anlayışında bir etkisi olup olmadığını ile ilgili görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Katılımcıların görüşleri kodlanmış elde edilen kodlar birbirleri ile karşılaştırılarak altı temada toplanmıştır. Elde edilen temalar ve kullanılma sıklıkları Tablo 8’de çıkarılmıştır.

Tablo 8. “Her çocuk özeldir” Filminin çırak (öğrenci) yetiştirme konusunda katılımcıları etkilendikleri hususlara dair görüşleri ile ilgili elde edilen temalar ve kullanılma sıklıkları.

Tema	Frekans
Aile	15
Çocuğu tanıma	10
Çocuğu kazanma	11
İletişim	10
Özgüven	7
Eğitimcinin nitelikleri	20

Tema: Aile

Katılımcılardan 15 kişi ailenin önemini vurgulamış ve filmin kahramanı olan İşhan’ın yaşadığı sıkıntıların nedenini ailesinin davranışlarına bağlamışlardır. Konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Aşçı 14 “...ailesinin özellikle babasının davranışları çocuk üzerindeki etkilerinin çok önemli olduğunu, bu yüzden çocuğu kaybetme aşamasına geldiğini gösterdi.”

Elektrikçi 24 “Genel olarak ailenin çocuğa yeterli ilgi ve alakayı göstermemesi ve çocuğun istemediğini zorlayarak yaptırmasından dolayı çocuk kendini bir boşlukta hissetmiş oldu ve her şeye ilgisiz kaldı. Bunun sonucunda haylazlık ve tembellik yaptı hiçbir şeye özen göstermedi.”

Kuaför 34 “Öncelikle çocuğun ailesi tarafından dışlandığını küçümsendiğini görüyoruz ve bu davranışlar çocuğu bayağı bi etkilemiş durumda hatta ve hatta çocuğun hayata küstüğünü görebiliyoruz.”

Bazı katılımcılar, ebeveynlerin çocuklarına nasıl davranmaları gerektiğini, bazıları ise ailede çocuğun eğitimi ile ilgili nelere dikkat edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu görüşlerden bir kısmı aşağıda sunulmuştur.

Kuaför 29 “Aileden ilgi alaka görmeyen bir insandan bence bir iş yerinde bir başarı görmek ya da bir beceri görmek olanaksızdır. Mesela yanımda çalışan bir çıraktan bahsedeyim. Çocuğun ailesi o kadar ilgisiz ki çocuk bunu ister istemez çalıştığı ortama yansıtıyor.”

Lastik tamircisi 7 “Bu filmde gördüğümüz dersler oldu hem aile yaşantımız hem de çıraklarımıza nasıl davranılacağını öğretti.”

Kuaför 32 “Filmde gördüğümüz gibi aile ve eğitimciler çocuğu istedikleri yolda ilerlemesi için zorlarsa çocuk hem işten soğur hem de kendine olan özgüvenini yitirir.”

Elektrikçi 33 *“Aile içi eğitimin en öncelikli temeli çocuğun kendini tanıması özgüven dolu olması gerekir.”*

Tema: Çocuğu tanıma

Araştırmaya katılan 10 katılımcı çocuğu tanımanın önemini belirtmişlerdir. Buna göre, çocukların yeteneklerinin belirlenmesi ve yaşadıkları sıkıntıların anlaşılması için onların gözlemlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bazı katılımcılar, çocukların yetenekleri ve istekleri göz önüne alınarak yönlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Kuaför 5 *“Bizim de bir çırağın becerisini el yeteneğinin nasıl olduğunu görmemiz lazım.”*

Kuaför 9 *“Demek ki karşımızdaki insanları anlamaya çalışmıyoruz, onlara ilgi, alaka göstererek, gerçek dertlerini bulmak lazım. Bu usta çırak ilişkisinde de öyle olmalıdır. Çırak işini yapamıyor ya da beceremiyor diye kızmamak, içindeki yeteneğini bize ispatlaması için zaman vermek, alaka göstermek lazım”*

Aşçı 13 *“...ve çocuğu çözmeli ve çocuğun içindeki cevheri çıkarmalı ...”*

Aşçı 14 *“Bizim filmde çıkarmamız gereken dersler olmalı hem aile hayatında hem işyerinde çocuklarımızın veya çıraklarımızın özelliklerini iyi analiz edip ona göre yetiştirmemiz gerekir.”*

Oto mekaniker 3 *“Herkesin yeteneği farklıdır. Bu yüzden çırağa bu dünyayı tanıtmamız gerekir.becerisini görmemiz lazım. ... onu iyi tanınmamız lazım”*

Elektrikli ev aletleri tamircisi 14 *“Filmde bahsi geçen çocuğun aslında yanlış algılandığını çocuğun farklı becerilerinin usta öğretici tarafından keşfedilmesiyle aslında orda okuyan öğrencilerden daha yetenekli ve daha zeki olduğunu keşfetti ve çocuğun boşlukta geçen hayatını ilgi ve alaka göstererek düzeltti. Öğrencinin ilk başta bir şeyleri kavrayabilmesi için usta öğretici tarafından sınanması ve önyargılı davranılmaması gerekir.”*

Tema: Çocuğu kazanma

Katılımcılardan 11'i eğitiminin amacının çocuğu topluma kazanmak olduğunu ifade etmişlerdir. Bir çocuğun sosyalleşmesi, çevresi ile iyi bir ilişki kurması onun kazanılması olarak değerlendirilmiş ve bunun gerçekleştirilmesi ile eğitimde başarıdan bahsedilebileceği ifade edilmiştir. Katılımcılardan biri eğitimcinin görevinin çocuğu topluma kazandırmak olduğunu belirtmiş, Berber 2 ise bunu *“yaşatma ideali”* olarak ifade etmiştir. Bazı katılımcıların konu ile ilgili görüşleri aşağıda verilmiştir.

Lastik tamircisi 7 *“Filmde etkilendiğim şey çocuğun resim öğretmenidir. Çünkü çocuk toplumdaki kaçarken hoca yavaş yavaş onu topluma kazandırdı.”*

Aşçı 14 *“Filmde beni etkileyen en önemli husus çocuğun öğretmeni, çünkü çocuk kaybedilmek üzere iken onu topluma kazandırarak çok büyük bir iş başardı ve çocuğun nasıl yetiştirileceğini bizlere çok güzel bir şekilde anlattı.”*

Berber 16 *“İzlediğim videoda gelişim sürecinde olan küçük bir çocuğunun algılama ve pratik eksikliğinin giderilme ve geliştirilmesinde nasıl katkıda bulunulduğunu anladım...”*

Berber 18 *“Resim öğretmeni onu kazanmaya çalıştı... .. Başkaları ezerken resim öğretmeni onu kazanmaya çalıştı. Çocukları kazanmak için onlarla arkadaş gibi olmalıyız ...”*

Berber 21 *“Filmde bir insanı kaybetmek kolay kazanmak ve onu topluma kabullendirmek önemli. Filmde çocuğa hem okul hem aile hem de iş ortamında nasıl davranılması gerektiğini öğrendim.”*

Kuaför 31 *“Çırağa sadece meslek öğretmek için değil hayata yararlı bir birey olarak da yetiştirmek gerekir.”*

Tema: İletişim

Araştırmaya katılan katılımcılardan 10 kişi film ile ilgili değerlendirmelerinde iletişimin önemi üzerinde durmuşlardır. İletişim katılımcılar tarafından *“çocuğa yaklaşım”*, *“çocuğun seviyesine inmek”*, *“çocuğun anladığı dil”* şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcılar, çocuğa bir arkadaş gibi yaklaşarak iletişim kurulabileceği belirtilmiştir. Konu ile ilgili bazı görüşler aşağıda sunulmuştur.

Makine nakışçısı 8 *“Elimizden gelince çocuğun seviyesine inmek lazım. Gerektiği kadar sevgi verilmelidir.”*

Kuaför 11 *“Öğrenciye zaman gösterip onu iyi bir şekilde dinleyip anlamalı.”*

Kuaför 31 *“Filmde bahsedildiği gibi çocuğa anladığı dilden yaklaşmak gerekir.”*

Berber 18 *“Çocukları kazanmak için onlarla arkadaş gibi olmalıyız ...”*

Elektrikçi 33 *“Filmde çocuğun dilinden anlayan kimse olmadığından (çocuk) özgüvensiz ve içine kapanık (oldu). Konuşmaya cesaret bile edemiyordu. Çocuğun dilinden anlayan hocası aynı durumları yaşadığını”*

dan dolayı çocuğu çok iyi anladı bu yüzden çocukla irtibatı sağladı ve onunla çocuğun diliyle konuştu..... Çocukla ilişkisini bir eğitici öğrenci ilişkisine bağlamayıp bir arkadaş gibi davrandığından hayata kazandırmıştır”

Tema: Özgüven

Araştırmaya katılan 7 katılımcı, çırak eğitiminde başarılı olmak için usta öğreticilerin çocuğa özgüven kazandırması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar, usta öğreticinin davranışlarının çocuğun özgüvenini kazanma veya kaybetmesi ile ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Özgüvenin kazanan çocukların önüne çıkan engellerden yılmayacakları ve başarıya odaklanacaklarını belirten Kuaför 32 konu ile ilgili:

“Filmdeki gibi bir şeyi öğretebilmek için her şeyden önce o işi sevdirmek ve anlayacağı şekilde öğretmek lazım. Bu böyle olunca önüne çıkan engelleri aşmayı başarır. Ve sevdiği dalda özgüvenle ilerlemeye başlar. Karşılaştığı her olumsuzluğu başarısız gösterdikleri işte olumsuz tepki gösterirsek örneğin yapamazsın, başarısızsın senden bir şey olmaz gibi cümleler kurarsak onun performansını düşürür; aynı zamanda kendine özgüvenini yıkmış oluruz. Filimde en etkili olan şey, herkese göre çocuğun hiçbir şey bilmediği düşünürken ona verilen bir ilgi ve özgüven onda saklı olan ışığı ve yeteneği göz önüne koydu” şeklinde görüş belirtmiştir. Diğer bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Kuaför 11 *“Fazla baskı uygulamamalı ve ona özgüven kazandırmalıdır”*

Kuaför 34 *“Bunun üzerine çocuğun özgüvenini ve kendisinin neler yapabileceğini görmesi çok güzel”*

Berber 27 *“Öğretmenin verdiği bilim adamları örneği, çocuk için çok önemli rol oynadı çocuğa cesaret ve kendine güven sağladı”*

Tema: Eğitimin nitelikleri

Katılımcılardan 20 kişi eğitimcilerin nasıl olması gerektiğine değinmişlerdir. Buna göre eğitimin önemli olduğunu, önemsenmesi gereken hassas ve sabır gerektiren bir iş olduğunu belirtmişlerdir. Konu ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bir kısmı aşağıda sunulmuştur.

Makine nakışçısı 8 *“Öğrenci yetiştirmede daha dikkatli olmamız gerektiğine inanıyorum...”*

Kuaför 31 *“Çırak yetiştirmede sabır ve azim gerekir”*

Kaynakçı 20 *“Demek ki boş verilmemelidir. Filim çocukların ne kadar hassas oldukları gösterdi. Buradan bir öğreticiye düşen görevin ne kadar büyük ve hassas olduğunu öğrendik. Bir öğretmenin öğrenciyi kazanmasının ne kadar büyük bir mutluluk verdiğini gördük...”* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar, usta öğreticilerin çıraklarına nasıl davranmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Buna göre ustalar; çıraklarına ilgi, sevgi ve saygı göstermeli, onlara zaman ayırmalı, kendilerini iyi hissetmeleri için çaba harcamalı, onlara güvenmeli ve önyargı ile yaklaşmamaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Kuaför 10 *“Eğer benim de bir öğrencim olursa bende ona öyle davranırım.elimden gelen her şeyi yaparım. Zaman ayırırım her şeyi öğretirim. Arkadaşlarının yanında ezilmesin diye yardımcı olurum”*

Aşçı 1 *“Ve resim öğretmenin ona gösterdiği sevgi ve saygı sayesinde daha önce hiç görmediğini öğretmenden gördü.”*

Aşçı 13 *“Kendini (çocuğun) iyi hissetmesi, karamsar olmaması için ilgi göstermeli, bu ister ailesi olsun ister işyeri olsun fark etmez”*

Berber 27 *“Çocuklara şans verildiğinde ne kadar güzel şeyler yaptığını gördük”*

Katılımcılar, çırağı yetiştirirken kötü ve sert davranılmaması gerektiği, baskıcı olunmaması, dışlamaması ve olumsuz sözlerden kaçınılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bununla ilgili bazı görüşler aşağıda verilmiştir.

Makine nakışçısı 8 *“...çocuğun yeteneği ele alınmadı sürekli dışlandı itildi, kakıldı, azar işitti. Biraz ilgi görünce çocuk hemen değişti”*

Oto döşemeci 19 *“...ve okulda öğretmenleri çocuğa kötü muamele ettiler ve ilgisiz davrandılar. Onu kazanma yerine cetvelle dövdüler, kafasına kalem fırlattılar ve onu dışladılar”*

Berber 21 *“...hem de iş ortamında nasıl davranılması gerektiğini öğrendim. Şimdiye kadar çıraklara sert davrandığımı düşünüyordum. Filmde sonra daha farklı olacak. Filmdeki gibi çırağa işi sevdirecek öğretmeceğim ve güler yüzü olacağım ”*

Cam şekillendirici 25 *“Filimde çocuğa şiddetle yaklaşmamak gerektiğini anladık”*

Elektrikçi 30 *“Her ne kadar insan geri kalmış ve yeteneklerini sergileyemiyorsa onu dışlamak yerine üzerinde durmamız gerektiğini anladım. İnsanın hocası, ustasından veya ailesinden aldığı yardımıyla başarmayacağı hiçbir şey yoktur”*

Kuaför 31 *“Çocuk büyük bir bunalımdaydı. Bunun nedeni hep baskı ve şiddetli bir yaklaşım”*

Kuaför 34 *“... ona hakaret küfür vb şeylerle gitmememiz gerektiğini bir kez daha anladım”*

Kuaför 32 *“Her çocuğun yetişme tarzı farklı olduğu gibi davranışları, düşünceleri, başarısı ve hayal gücünde çok farklıdır. Her çocuğun gerçekten özel olduğunu onu kendimize göre değil de onun hayata bakış açısına, zevk aldığı şeylere göre yetiştirmemiz gerekir. Baskıyla olmayacağını, tam tersine baskı ile çocuğu mutlu olduğu zevk aldığı meslekten bile soğutabiliriz”*

4. Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler

Bu çalışma, “Her Çocuk Özeldir” filminin usta öğreticilik eğitimi alan ustaların çırak eğitimi konusundaki görüşleri üzerinde etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada 15 katılımcının çırak öğrencilerin yetiştirilmesi ile ilgili görüşleri film izletilmeden önce alınmıştır. Elde edilen görüşlerin değerlendirilmesi sonucunda usta öğretici adaylarının iş odaklı ve toplumsal olarak kabul gören değerlere bağlı bir eğitim anlayışına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar, konu ile ilgili görüşlerini ayrıntı ve derinlik içermeyen ve genellikle toplumsal olarak kabul gören genel geçer cümlelerle ifade etmişlerdir. Çırak ve usta arasındaki ilişkiler için zihinlerinde oluşturdukları ideal bir ilişki biçimini ortaya koymuşlardır. Çıraklık eğitimi için toplumsal değerler ve işin gerektirdiği hususları önceliklendikleri, bunun dışında eğitimin farklı boyutlarına değinilmediği görülmüştür. Katılımcıların verdikleri cevaplardan öğretmen merkezli bir öğretim anlayışa sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca ustaların daha çok buyurgan ve kendi isteklerinin yerine getirilmesini isteyen, öğrencilerin (çırakların) isteklerini önemsemeyen bir anlayışa da sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcılara film izletilmiş ve film hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Katılımcılar, filmi beğendiklerini ifade etmişlerdir. Film ile ilgi olumsuz herhangi bir görüş belirtilmemiştir. Film izletildikten sonra sınıfta yapılan değerlendirmeler ve tartışmalara ilgi ve katılımın yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu durum, filmin bir yetişkin eğitimi olan usta öğreticilik eğitiminde verimi ve etkililiği düşüren derslere karşı isteksizlik ve düşük katılım gibi sorunların aşılmasında etkili olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcılara film izletildikten sonra filmin çırak yetişme anlayışlarına ne gibi etkisi olduğu sorulmuştur. Elde edilen cevapların değerlendirilmesi sonucunda katılımcılar, filmdeki çocuğun yaşadıkları olumsuzluklardan dolayı çocuğun ailesini suçlamışlardır. Aileler; çocuklarına baskı uygulamamalı, onları anlamaya çalışmalı, kendi isteklerini çocuklara dayatmamalı ve onlara özgüven kazandırmalı şeklinde görüşler ileri sürmüşlerdir. Katılımcılar, her bir ustanın kendi çırağını iyi tanıması gerektiği belirtmişlerdir. Bunun sebebini, her çocuğun diğer çocuklardan farklı olduğu görüşünde dayandırmışlardır. Katılımcılar filmi izledikten sonra, çırakların topluma kazandırılması ve kendi özgüvenlerini kazanabilmesi için ustaların çaba harcaması gerektiğini belirterek kendilerine yeni görev ve sorumluluklar yüklemişlerdir. Bu görevin iyi bir iletişim ile gerçekleştirilebileceğini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların filmi izledikten sonraki görüşleri film izlenmeden önceki görüşlerinin tersine, çocuğun istek ve yeteneklerini önemseyen görüşlerdir. Film izledikten sonra konu ile ilgili görüşlerinin daha derin ve çok boyutlu olduğu görülmüştür. Film izlemeden önceki görüşlerinde hiç bahsetmedikleri aile, iletişim, çocuğu tanıma ve kazanma gibi konulardan bahsettikleri görülmüştür. Görüşlerinde belirgin bir şekilde daha az toplumsal beğenirlik taşıyan ifadeler kullanmış ve belirgin bir şekilde kendi sorumluluklarından bahsetmişlerdir. Katılımcılar, filmi izledikten sonra eğitimcilerin nasıl olmaları gerektiği ile ilgili daha önce hiç değinmedikleri görüşler belirtmişlerdir. Buna göre çocuk öğretmenin dikkat isteyen, önemli ve hassas bir konu olduğu, onlarla ilgilenilmesi ve onlara zaman ayrılması gerektiğini belirtmişlerdir. Film izletildikten sonra çocuklara fiziksel ve psikolojik baskı kurulmaması gerektiği görüşü film izletilmeden önceki görüşlere nazaran daha güçlü bir şekilde vurgulanmıştır.

Yukarıda yapılan değerlendirmelere dayalı olarak Her Çocuk Özeldir filminin çırak yetiştirme konusunda ustalar üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Filmin usta öğretici adayları üzerinde bıraktığı etki şu şekilde özetlenebilir; Çocuğun (çırak) yetiştirilmesinde aile önemlidir. Çırak yetiştirmede amaç çocuğu kazanmak olmalıdır. Bu amaç; çocuğu iyice tanımaya çalışan, sağlıklı bir iletişim kuran çocuk yetiştirmenin hassas olduğu bilincine sahip, fiziksel ve psikolojik baskı uygulamayan, çocuklarla ilgilenen ve onlara zaman ayıran usta öğreticilerle gerçekleştirilir.

Her Çocuk Özeldir filmi, çırak eğitimi ile ilgili katılımcıların farkındalıklarının artmasını sağladığı bunun yanında

usta öğreticilik eğitiminde katılım ve ilgisinin artmasına olumlu etkileri olduğu söylenebilir. Bu nedenle Her Çocuk Özeldir filmi eğitimcilerin eğitiminde kullanılabilir. Özellikle ilkokul, okul öncesi eğitim, özel eğitim, Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde görev yapan öğretmenlerin eğitimlerinde kullanılmasının faydalı olacağı söylenebilir.

Sıkılma, iş yoğunluğu nedeniyle yorgunluk, okuma yazma gibi etkinliklere ilgi duymama, sınıf içinde gülünç duruma düşme gibi sosyal kaygılar ve konuyu ilginç bulmama gibi sorunların aşılmasında yardımcı olduğu için yetişkin eğitiminde sinema filmlerinden yararlanılmalıdır. Eğitim amaçlı kullanılacak başka filmler ile ilgili çalışmaların yapılması ve etkili olanların eğitimcilere tavsiye edilmesi yararlı olacaktır. Ancak sinema filmleri eğitimde kullanılmadan önce plan yapılmalı ve filmin eğitime yansımaları konusunda katılımcılar ile tartışmalar yapılmalıdır. Eğitimde kullanılmak üzere eğitim konulu hikâyeler beyaz perdeye aktarılmalıdır. Bu gibi filmlerin senaryosunun hazırlanmasında eğitimcilerin görüşlerinden yararlanılmalıdır.

5. Kaynakça

- Abay, A. R. (2002). Çırak öğrencilerin sorunları (Bostancı Çıraklık Eğitim Merkezi öğrencileri örneği). *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(4), 107-139.
- Altay, F. ve Üstün, N. (2011). *Mesleki eğitim sistemi*. Konya Ticaret Odası Araştırma Raporu. Erişi adresi: http://www.kto.org.tr/d/file/Mesleki_Egitim_Raporu.pdf Erişim tarihi: 01.02.2016
- Bal, A. P. ve Doğanay, A. (2014). Improving primary school prospective teachers' understanding of the mathematics modeling process. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(4), 1375-1384.
- Bektaş-Öztaşkın, Ö. (2013). Sosyal bilgiler derslerinde belgesel film kullanımının akademik başarıya ve bilinçli farkındalık düzeylerine etkisi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of Educational Sciences Research*, 3(2), 147-162.
- Berk, R. A. (2009). Multimedia teaching with video clips: TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 5(1), 1-21.
- Bilkent Üniversitesi Sağlık Merkezi (2015, 6 Ağustos). Erişim adresi: <http://bilheal.bilkent.edu.tr/aykonu/Ay2003/september03/disleksi.html>
- Bingöl, A. (2003). Ankara'daki ilkokul 2. ve 4. sınıf öğrencilerinde gelişimsel disleksi oranı. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 56(2), 67-82.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research (4th Edition)*. Boston: Pearson.
- Dünya Sineması (2017, 28 Mayıs). Erişim adresi: <http://dunyasinemasi.net/category/dram-filmleri/>
- Engert, S. & Spencer, A. (2009). International relations at the movies: Teaching and learning about international politics through film. *Perspectives*, 83-103.
- Erdamar, G. (2011). Yaşam boyu öğrenme. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde Yeni Yönelimler* içinde (s. 219-236), (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. 2. Baskı (Çeviren: Ali Ersoy - Pelin Yalçınoğlu). Ankara: Anı.
- İlhan, İ. Ö., Demirbaş, H. ve Doğan, Y. B. (2005). Çıraklık eğitimine devam eden çalışan gençlerde alkol kullanımı üzerine bir çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(4):237-244.
- Kaşkaya, A., Ünlü, İ., Akar, M. S. ve Sağırılı, M. Ö. (2011). Okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmen adaylarının mesleki tutumlarına ve öz yeterlik algılarına etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 1765-1783.
- Kaya, E. ve Çengelci, T. (2011). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitiminde filmlerden yararlanılmasına ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 116-135
- Knowles, M. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to androgogy* New York: Cambridge Books. Erişim Adresi: http://www.umsl.edu/~henschkej/articles/a_The_%20Modern_Practice_of_Adult_Education.pdf
- Mesleki Eğitim Kanunu. (2015, 15 Ağustos). Erişim Adresi: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/3.html>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- Miser, R. (2002). Küreselleşen dünyada yetişkin eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Sayı 35, 1-2.
- Osaigbovo, O. M. & Wood, L. (2013). Film: A supplementary aid for HIV and AIDS prevention education in rural areas of Nigeria. *Journal of Education Research and Behavioral Sciences*, 2(11), 184-191.
- Öner, S., Şaşmaz, T., Buğdaycı, R. ve Kurt, A. Ö. (2005). Mersin Çıraklık Eğitim Merkezine devam eden çıraklarda sigara, alkol, madde kullanma prevalansı ve etkileyen risk faktörleri. *Yeni Symposium*, 43(1), 33-37.
- Özdemir, S. T. (2003). Tıp eğitimi ve yetişkin öğrenmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 29(2), 25-28.

- The F.I.L.M. Project (2015, 11 Ağustos). Teaching with movies: A guide for parents and educators. Erişim adresi: <http://www.heartlandfilm.org/wp-content/uploads/TeachingwithMoviesguide.pdf>
- Tomak, L., Elmacıoğlu, F., Coşkun, M. ve Pekşen, Y. (2009). Samsun Çıraklık Eğitim Merkezi'ndeki çırakların beslenme alışkanlıkları ve besin tüketim düzeylerinin saptanması. *Journal of Experimental and Clinical Medicine*, 25(1).
- Turla, A., Tomak, L. ve Pekşen, Y. (2009). Çıraklık eğitim merkezine devam eden gençlerin iş yerinde istismara uğrama sıklığı. *Türkiye Klinikleri J Pediatri*, 18(3), 167-73.
- Tümlü, G. Ü. ve Acar, N. V. (2014). "İssız Adam" Filminin gerçeklik terapisine dayalı incelenmesi. *İnsan&İnsan*, 62.
- Uzuner, Y. (2005). Özel eğitimden örneklerle eylem araştırmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(2), 1-12.
- Yakar, H. G. İ. (2013). Sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımı: Tarihsel bir değerlendirme. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi(HAYEF)*, 10(1).
- Yayla, D. (2009). *Türk yetişkin eğitimi sisteminin değerlendirilmesi*. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. Erişim Adresi: http://www.meb.gov.tr/earged/earged/Yetiskin_Egitimi.pdf
- Yazar, T. (2012). Yetişkin eğitiminde hedef kitle. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 21-30.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, F. ve Diril, A. (2015). Filmlerle yabancılara Türkçe öğretimi: Beyaz Melek film Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10), 223-240.